

Higiena otoczenia małego zwierzęcia

Utrzymanie czystości w domu, w którym żyją zwierzęta, jest oczywistą koniecznością dla komfortu i zdrowia zarówno zwierzęcia, jak i Opiekunów. Dokładne odkażanie sprzętów i środowiska jest wskazane przy przygarnianiu nowego zwierzęcia do domu, gdzie już wcześniej przebywało/przebywa inne zwierzę. Zachowanie czystości jest również ważne zarówno w trakcie leczenia dla usprawnienia jego przebiegu, jak i po nim - by zapobiec ponownemu rozwojowi choroby lub zarażeniu innych zwierząt (a czasem również ludzi). Opiekunowie często pytają, jak prawidłowo zdezynfekować klatkę, akcesoria, pomieszczenie. Postaramy się wyczerpująco omówić wszystkie niezbędne czynności.

Ogólne zasady higieniczne

Istotne jest dokładne wyczyszczenie wszystkich powierzchni z którymi zwierzę ma styczność. Zaczynając od klatki lub terrarium z uwzględnieniem wszystkich elementów: podłogi, półek, kuwety, krat, ścianek oraz akcesoriów znajdujących się wewnątrz.

Częstotliwość wymiany ściółki i sprzątania kuwety jest różna w zależności od ilości posiadanych zwierząt, wielkości klatki i czystości danego zwierzęcia. Nie istnieje pojęcie "za częste sprzątanie", więc w tę stronę nie można popełnić błędu i codzienne porządki byłyby idealne. Niezależnie od sytuacji, sprzątanie odchodów powinno się odbywać nie rzadziej niż co 3 dni lub częściej, jeśli ściółka jest przemoczona. Resztki jedzenia mokrego/świeżego, jak warzywa i owoce, powinno się usuwać codziennie, a suchego - co kilka dni. Celem jest zapobieganie rozwojowi pleśni, owadów i bakterii, które mogą wpłynąć negatywnie na zdrowie wszystkich domowników. Nie oznacza to zawsze konieczności wymiany całej ściółki - wystarczy częsta podmiana w miejscach, gdzie zwierzę się załatwia i je. Resztę ściółki można wymieniać rzadziej, w zależności od warunków, co tydzień-dwa. W czasie leczenia zmiana całej ściółki może być konieczna częściej niż zwykle - nawet codziennie. Często w takim okresie wygodniejsze i bezpieczniejsze jest przejście na podkłady higieniczne, ręczniki papierowe lub ligninę (papier podobny właściwościami do ręcznika kuchennego).

Klatkę należy wysprzątać w całości - wyprać kocyki, wyczyścić dokładnie wszystkie pięterka i szczebelki klatki lub ściany terrarium. Do mycia można użyć roztworu 30-50% octu (3-5 części octu spirytusowego + 7-5 części wody) - bezpieczny nawet, jeśli nie uda się go dokładnie wypłukać, płynu do mycia naczyń lub środka typu Domestos - pod warunkiem bardzo dokładnego opłukania. Ocet ma dodatkową zaletę, polegającą na rozpuszczaniu osadu wytrącającego się z moczu niektórych zwierząt. Osad z moczu można również usunąć kwaskiem cytrynowym, natomiast nie sprawdzi się on tak dobrze w przypadku konieczności odkażania.

Drewniane elementy można potraktować parą wodną lub wyprażyć w piekarniku w min 80 stopniach przez 60 min (nie wszystkie akcesoria przetrwają taką saunę), jednak nie jest to stuprocentowe rozwiązanie. Konieczne jest też odczekanie przynajmniej 4 godzin od "pieczenia", by wszystko zdążyło ostygnąć. Jeśli wymagana jest dezynfekcja, najlepiej wymienić elementy na nowe po zakończeniu okresu leczenia czy też kwarantanny. Tymczasowo można zapewnić zwierzęciu kryjówkę z czystego kartonu bez nadruków i powłoczki foliowej, nie należy jedynie używać opakowań po środkach chemicznych.

Rzeczy, które się da wyprać, należy uprać w temperaturze minimum 60 stopni z użyciem hipoalergicznego detergentu lub octu. Tkaniny najlepiej wysuszyć na zewnątrz, wiatr i słońce dodatkowo wyeliminują część zagrożeń.

Trzeba pamiętać również o wyczyszczeniu poidelek, miseczek - tutaj najbezpieczniejszy będzie znowu ocet. Sprawdzi się świetnie również ze względu na rozpuszczanie kamienia osadzającego się z wody. W przypadku poidel konieczne jest czyszczenie wszystkich elementów, również rurki w środku - pomocne będą patyczki kosmetyczne lub drobne szczotki do czyszczenia akcesoriów dla niemowląt. Wodę należy wymieniać codziennie, myjąc każdorazowo miskę lub poidło. W przypadku misek, wymiana jest konieczna często więcej niż raz dziennie z uwagi na wpadającą do środka ściółkę. Miski na pokarm opróżniamy z resztek i również myjemy regularnie.

Resztę przedmiotów można wyczyścić roztworem octu albo wodą z mydłem lub płynem do naczyń (oczywiście trzeba potem wszystko dokładnie opłukać) oraz odkażeniem 50-70% roztworem alkoholu. Można również użyć pary wodnej. Jeśli używano alkoholu, należy odczekać minimum 1-2h aby wyparował.

Odkażanie obejmuje również miejsca i przedmioty, z którymi ma styczność zwierzę wyjmowane ze swojego lokum: podłogi, meble, pościel, poduszki, kanapy, dywany, zasłony, legowiska. Zasady są takie same, jak w przypadku klatki: najbezpieczniejszy jest ocet, można używać również klasycznych detergentów, a wszystko bez wyjątku należy dokładnie spłukać i wywietrzyć. Dodatkowo można posłużyć się alkoholem, zachowując czas i warunki do wywietrzenia zapachu. Podłogi i dywany należy odkurzyć, z wyjątkiem sytuacji zwalczania chorób grzybiczych - odkurzacz może roznieść zarodniki grzybów, więc jest niepolecany. W przypadku prania tapicerek i dywanów, należy pozwolić na wyschnięcie i odkurzyć

powierzchnię, a następnie odczekać jeszcze jakiś czas do chociaż częściowego wywietrzenia środków zapachowych.

Dodatkowe środki ostrożności - zwalczanie chorób

Przykładowe choroby, przy których konieczne jest specjalne sprzątanie:

- pasożyty wewnętrzne, szczególnie trudne do zwalczenia Giardia/Lamblija (niebezpieczna dla człowieka!) oraz kokcydia
- pasożyty zewnętrzne, szczególnie trudne do zwalczenia ptaszyńce
- zakażenia bakteryjne, szczególnie Pasteurella, pałeczka ropy błękitnej (Pseudomonas aeruginosa), Mykoplazmy
- zakażenia grzybicze wszelkiego rodzaju (niebezpieczne dla człowieka!)
- wszelkie choroby przebiegające z biegunką, wysiękiem zapalnym (np. ropa), krwawieniem i innego rodzaju rozsiewem patogenów przez wydzieliny i wydaliny

Dodatkowe odkażanie w przypadku zwalczania choroby w środowisku:

Czyszczenie - jak powyżej. Dodatkowo skutecznymi w walce z bakteriami, wirusami i grzybami środkami są wybielacze np. ACE rozcieńczone 10 krotnie (jednak zniszczy kolory tkanin i może odbarwić inne elementy). Można również zakupić preparat VIRKON S (internet - sklepy chemiczne) i rozrobić go zgodnie z instrukcją.

W przypadku jakiegokolwiek choroby zakaźnej zwierzęcia wskazane jest używanie rękawiczek jednorazowych, ograniczenie kontaktu fizycznego ze zwierzęciem oraz dokładne mycie rąk po dotykaniu zwierzęcia i jego akcesoriów. Warto jest zabezpieczyć się przed bezpośrednim kontaktem ręcznikiem lub kocem w przypadku konieczności obsługi zwierzęcia np do podania leków.

Zoonozy, czyli choroby zwierząt groźne dla człowieka

Wiele chorób może przenosić się pomiędzy zwierzętami różnych gatunków oraz człowiekiem. W przypadku wykrycia choroby zaraźliwej, należy poinformować lekarza weterynarii o fakcie posiadania wszystkich innych zwierząt. Warto również wspomnieć, jeśli ze zwierzęciem mają kontakt osoby szczególnie narażone: małe dzieci, kobiety w ciąży, osoby z chorobami obniżającymi odporność (nowotwory, choroby immunologiczne, cukrzyca i inne ciężkie choroby ogólne), osoby starsze.

Jeśli u zwierzęcia stwierdzono grzybicę lub pasożyty zewnętrzne, należy dokładnie sprawdzić skórę domowników pod kątem obecności zmian skórnych (rany, strupy, zaczerwienienia, łuszczenie), ponieważ większość grzybic i część ektopasożytów przenosi się pomiędzy zwierzętami a ich właścicielami. Stanowią więc nie tylko zagrożenie dla ludzi, ale również pojawia się ryzyko nieskutecznego leczenia zwierzęcia w wyniku ciągłego zarażania od Właściciela. Wskazane jest udanie się do "ludzkiego" lekarza dermatologa z wynikami badań Państwa zwierzęcia, żeby określił ryzyko zarażenia i ewentualnie dobrał odpowiednią dla Państwa terapię.

W przypadku zarażenia Giardia/Lamblija wskazana jest również konsultacja domowników z lekarzem POZ lub poradnią chorób odzwierzęcych. Lekarz może zlecić badanie parazytologiczne oraz w przypadku dodatniego wyniku, kurację przeciw pasożytniczą.

Zakażenia bakteriami szczególnego ryzyka, których leczenie trwa długo lub jest trudne ze względu na oporność, wymagają zachowania dodatkowej ostrożności w kontakcie ze zwierzęciem. W przypadku osób o obniżonej odporności, zaleca się ograniczenie korzystania z pomieszczeń, w których znajdują się chore zwierzęta. W razie konieczności kontaktu, bezwzględnie należy używać jednorazowych rękawiczek i maseczki ochronnej.

Powyższe wytyczne mogą wydawać się przerażające, wymagające i trudne do spełnienia. Zwykle jednak wszystko to okazuje się proste i wbrew pozorom, niezbyt czasochłonne. Nawet w przypadku chorób, uciążliwe jest głównie pierwsze i ostatnie odkażanie środowiska. W kwestii szczegółowych zaleceń dla danego pacjenta należy opierać się przede wszystkim na zaleceniach lekarza prowadzącego, niniejszy tekst ma za zadanie jedynie przybliżyć temat w ogólnikach.

Autorkami tekstu są lek. wet. Anna Michalska oraz lek. wet. Urszula Grzesiuk. Autorką zdjęcia użytego w grafice jest lek. wet. Aleksandra Godlewska.